

τὰ ἔχομε, θὰ ἤμαστε πάντα δυνατοὶ καὶ μὲ παρὰν καὶ κἀνέναν ὀχτρός δὲ θὰ ἔμφορῆσῃ νὰ μᾶς βάλῃ κάτω.

— Ἄμ τώρα; φωνάζ' ὁ Σουλτάνος ἑσὰ παραζαλισμένους.

— Τώρα πάει πιά, τελείωσε γιὰ μᾶς, τ' ἀποκρίνεται ὁ Σεχιζλάμης. Ἐκεῖνος ἑποὺ θάχῃ αὐτὰ τὰ χαϊμαλιὰ θὰ γίνεται μέρα τὴν ἡμέρα δυνατότερος καὶ πλουσιώτερος καὶ μῆς ἀπ' τὸ κακοῦ ἑστὸ χειρότερο ὡς ποὺ νᾶρθῃ χωρὶς ἄλλο ἡ μαύρη ἡμέρα.

Ὁ Σουλτάνος ἔσκυψε κάτω κάτω τὸ κεφάλι του κ' ἔπεσε σὲ τόσους βαθεὶς συλλογισμούς, ποῦ δὲν ἔνοιωσε διόλου τὸν Σεχιζλάμην, ὅταν τὰ πίσω τὰ πίσω βγῆκε κ' ἔφυγε.

— Ἀπὸ τότε λοιπὸν, ἠρώτησα ἐγὼ τὸν Γεωργουλήν, πῆραν τὸν κατήφορον;

— Ναισκε, μοὶ ἀπήντησεν οὗτος, ἀπὸ τότε, ἀλλὰ δὲν εἶνε πρὸς τὸ κατήφορο, εἶνε πρὸς τὸ κρέμιο.

Ἐνταῦθα ἐπεράτωσε τὴν διήγησίν του ὁ Γεωργουλοῦλης πλήρως πίστεως εἰς τὴν ἀληθείαν τῶν ὅσων μᾶς εἶπε.

Ὁμολογῶ ὅτι τὸ συμπέρασμα τῆς παραδόσεως ταύτης μὲ διέθεσε κακῶς, διότι προσέβαλε αὐτὰς τὰς βάσεις τοῦ οἰκοδομήματος τῶν ἐλπιδῶν καὶ τῶν προσδοκιῶν τοῦ γένους μας, διότι ἀπεμπῶλει εἰς ξένους τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μας.

Προσέβλεψα λοιπὸν τὸν Γεωργουλοῦλήν μὲ βλέμμα οἴκτου, περιφρονήσεως, διότι θεώρουν αὐτὸν ὡς τι ἀνδράποδον θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ὡς τι κιβώτιον ἀκουστικὸν ἀσυνειδήτως ἀντηχοῦν ἐκ τῶν προφητικῶν προρρήσεων τοῦ Ἀγαθαγγέλου. Ἠθέλησα μὴ ταῦτα νὰ βεβαιωθῶ περισσότερον περὶ τούτου.

— Φρονεῖς λοιπὸν, Γεωργουλοῦλη, τῷ εἶπον, ὅτι ἡ Ῥωσία θὰ πάρῃ τὴν Πόλιν καὶ τὴν ἀγιά Σοφιά, ἀφοῦ βέβαια αὐτὴ κατέχει τώρα τὰ ἱερά ἐκεῖνα λείψανα;

— Φρονῶ, λέει; μοὶ ἀπαντᾷ. Καὶ ποιὸς ῥωτᾷ τί φρονῶ καὶ τί φρονεῖς. Ῥώτα τί εἶπε ὅταν ξεψύχησε ἑκεῖνος ὁ ἅγιος ἄνθρωπος ποῦ συμβούλεψε τὸ Τσάρο.

— Τί εἶπε; ἠρωτήσαμεν ταῦτοχρόνως ἐγὼ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης τὸν Γεωργουλοῦλήν.

— Εἶπε, ἀφεντὰδες μου, πῶς Κωνσταντῖνος θεμέλιωσε τὴν πόλιν, Κωνσταντῖνος τὴν ἔχασε καὶ Κωνσταντῖνος πάλιν θὰ τὴν ξαναποκτήσῃ.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, 9 Ἰανουαρίου 1888.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΛΕΩΝΑΣ.

ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΙΤΑΙ

(Θρησκευτικὰ ἔθιμα ἐν Καταφυγίῳ τοῦ Ὀλύμπου.)

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται μεθ' οἷας χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τῷ ὄντι πνευματικῆς ἐώρταζε παῖς ὄν τὰς μεγάλας θρησκευτικὰς ἑορτάς; Ἐν μικρὸν δῶρον τῶν γονέων αὐτοῦ, ἐν ἔνδυμα καινούργιες, ἐν ζευγὸς στιλπνῶν ἐμβάδων ἠδύναντο νὰ διεγείρῳσιν ἐν τῇ τρυφερᾷ αὐτοῦ καρδίᾳ τὰ θυμηδέστερα τῶν αἰσθημάτων. Ὅποια ἀφέλεια παιδική! Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀμέριστος ἡ χαρὰ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἡλικίᾳ, καθ' ἣν εἰς οὐδεμίαν ἐρχεται συνάφειαν ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὰς βιωτικὰς μερίμνας, ἄλλους ἔχων ἕνα φροντίζωσι περὶ αὐτοῦ. Εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπὶ γῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ, ἐποχὴ καθ' ἣν ζῆ ἐν τῷ κήπῳ τῆς Ἐδέμ οὐδεμίαν ἢ ὀλίγας καὶ ἀνεπαισθήτους λύπας αἰσθανόμενος. Πόσον περιφρονεῖ τότε καὶ τοῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς δριμύτητος τοῦ παγετοῦ! Ἐνθυμοῦμαι μετὰ πόσης ἀδιαφορίας διεσχίζομεν τὰς παχείας στιβάδας τῆς χιόνος καὶ ἐπὶ τῶν πάγων ὀδεύοντες περιηρόμεθα τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου κρατοῦντες τὸ δοχεῖον τοῦ ἡγικισμένου ὕδατος, δι' οὗ ὁ ἱερεὺς κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Θεοφανείων ἐφότιζε τοὺς χριστιανούς του. Ἄλλ' ἡ χαρὰ μου ἔφθανεν εἰς τὸ κατακόρυφον τὴν ἑορτὴν τοῦ Προδρόμου, ὅτε ἀνέμενον ἀπὸ πρωΐας τοὺς Προδρομίτας ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅπως μᾶς τραγηδήσωσιν.

Ὅπως πολλὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ δόξαι τῶν ἀρχαίων, οὕτω καὶ οἱ ἑαρινοὶ αὐτῶν παιᾶνες δι' ὧν ὁ λαὸς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ χαρὰν ἐξεδήλου ἀπαλλασσόμενος τῶν τοῦ χειμῶνος ταλαιπωριῶν κατὰ τὴν μαρτυρίαν πολλῶν συγγραφέων, διετηρήθησαν παρ' ἡμῖν μετὰ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν ἀρχεγόνου χαρακτῆρος αὐτῶν. Καὶ ποῦ μὲν οὗτοι ψάλλονται νῦν περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς χελιδόνος, ποῦ δὲ τὴν ἑορτὴν τοῦ Λαζάρου ἢ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Ἐν τῇ πατρίδι μου ἔθος ἐπεκράτησεν, ἕνα ψάλλωνται κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Προδρόμου, ἧτις εἶναι καὶ ἡ ἐπισφράγις τῶν μεγάλων χειμερινῶν ἑορτῶν. Περιβάλλονται δὲ θρησκευτικόν τινα καὶ ἐπίσημον χαρακτῆρα. Διότι δὲν ψάλλονται ὡς ἀλλαχοῦ ὑπὸ παιδῶν ἀσυναρτήτως καὶ ὑπὸ παρθένων ἀλλ' ὑπὸ ἐνηλικιωμένων ἀνδρῶν περιερχομένων ἐν τάξει τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου κατὰ ομάδας καὶ καλουμένων ὡς ἐκ τῆς ἑορτῆς προδρομιτῶν. Τοὺς προδρομίτας τούτους καὶ τοὺς παιᾶνας αὐτῶν, οἵτινες παῖδα ὄντα μὲ ἔτερπον, ἐπιχειρῶ νὰ περιγράψω νῦν ὡς ἔχω μνήμη, ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς ἱστορικὴ πλέον μελέτη, διότι τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου ὀσημέραι χαλαρομένου διὰ τῆς δουλικῆς ἀπομιμή-

Οἱ ἐν τῇ θεωρίᾳ μόνον ἡθικοὶ ἄνθρωποι ὁμοιάζουσι τὸν κατέχοντα ὕψωμα καὶ μὴ κατασκευάζοντα ἔνδυμα ἐξ αὐτοῦ.

σεως ξένων ἡθῶν καὶ ἐθίμων, ἅτινα ὡς τρυγία τοῦ ἐκ δυσμῶν πολιτισμοῦ ἀδιακόπως πρὸς ἡμᾶς ἐκφορτίζονται, κινδυνεύουσι καὶ οὗτοι νὰ ἐκλίπωσιν ὀλοτελῶς.

Τὴν ἑορτὴν τοῦ Προδρόμου μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας συναθροίζονται πανηγυρικῶς οἱ ἄνδρες ἐν τῇ παρακειμένη εὐρυχώρῳ ἀγορᾷ καθ' ὁμίλους διαλεγόμενοι, ἀστειολογῶντες καὶ βρέχοντες ἀλλήλους ὑπὸ τὴν ὀμιχλώδη ἀτμόσφαιραν τοῦ ἐν ὄρεινῃ κοιλάδι κειμένου χωρίου καὶ ἐπὶ χιονοστρώτου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐδάφους. Ἐν τῇ φαιδρᾷ ἐκείνῃ ὁμηγῦρει ἐκλέγονται τῇ παρακειμένη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτρόπου τέσσαρες ἐκ τῶν καλλιτέρων τραγωδιστῶν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνοριῶν τοῦ χωρίου. Οὗτοι δὲ συγχροτοῦντες περὶ αὐτοὺς ὁμάδας ἀπὸ 8—10 ἀτόμων περιέρχονται ἀπὸ πρῶϊας τὰς οἰκίας ἄδοντες μέχρις ἐσπέρας.

Ἐν ἐκάστῃ οἰκίᾳ παρατίθεται αὐτοῖς τράπεζα πλήρης κρεάτων, τυροῦ, πλακούντων, οἴνου καὶ ὀπωρῶν. Περὶ δὲ τὴν τράπεζαν καθήμενοι ὀκλαδὸν ἀπογεύονται τῶν παντοδαπῶν ἐδεσμάτων ἐναποθέτοντες καὶ πλείστα αὐτῶν τὰ μᾶλλον εὐκόμιστα ἐν ἀσχοῖς καὶ ἀμφορεῦσιν, οὓς φέρουσιν ἐπὶ τούτῳ παῖδες σκευοφόροι. Εἰς δύο δὲ διηρημένοι χοροὺς ἄδουσιν εἶτα ἐκ περιτροπῆς ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας κατάλληλον ἄσμα ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ ἐγκωμιασμοῦ τοῦ οἴκου ὧδε :

Διὰ τὸν οἶκον.

Ἐδῶ σὲ τούτην τὴν αὐλὴν τὴ μαρμαροστρωμένη
ἐδάωγον χίλια πρόβατα καὶ δύο χιλιάδες γίδια.
Σ' τὸν κάμπο τὰ κατέβαζαν νὰ τὰ περιθωσῆσόν,
καὶ ἔς τὸ βουνὸ τὰνέβαζαν νὰ τὰ νεροποτίσουν.
Κι' ὁ βασιλεὺς ἐδιάβαιναν ἀπὸ τὸ ταξειδιό του,
τὸ μαῦρό του κοντοκρατεῖ, καὶ τὸ βοσκὸ ῥωτάει :
—Βρὲ τσιόμπανε, βρὲ πιστικέ βρὲ καγκλοφρυδάτε,
τὸ τίνος εἶν' τὰ πρόβατα τὰργυροκοιδωνάτα ;
—Τὰ φέντη μας τὰ πρόβατα τὰργυροκοιδωνάτα.
—Καὶ τίνος εἶναι τὸ μαντρί μὲ τὸ φλωρί πλεγμένο ;
—Τὰ φέντη μας καὶ τὸ μαντρί μὲ τὸ φλωρί πλεγμένο.

Διὰ τὸν οἰκοδεσπότην.

Ἀφέντη μου πρωτότιμε καὶ πρωτοτιμημένε,
πρῶτα σὲ τίμησεν ὁ θεὸς κι' ὕστερ' ὁ κόσμος ὅλος,
σὲ τίμησε κι' ὁ βασιλεὺς νὰ πᾶς νὰ στεφανώσῃς.
Φκιάνεις στεφάνια πὸ φλωρί καὶ τὰ κηρὰ π' ἀσῆμι
καὶ τὸ στεφανομάντηλο ὅλο μαργαριτάρι

Ὅσ' ἄστρα 'ναὶ σ' τὸν οὐρανὸ καὶ φύλλα 'ναὶ σ' τὰ
[δένδρα,

τόσ' ἄσπρ' ἔχει ἀφέντης μας, φλωριά καὶ καραγρόσια,
μὲ τὸ ταγάρι του μετρᾶ, μὲ τὸ κοιλὸ του ῥίγνει.

Ἐμέτρησε, ξεμέτρησε τοῦ λείπουν τρεῖς χιλιάδες,
καὶ τὴν καλὴν του ῥώτησε καὶ τὴν καλὴν του λέγει :

—Καλὴ μου, ποῦναι τὰσπρά μας, καὶ ποῦναι τὰ φλω-
[ρίᾳ μας ;

—Ἐγώλεγα, ἀφέντη μου, νὰ μὴ μοῦ τὸ ῥωτήσης,
καὶ τώρα ποῦ μὲ ῥώτησες, θὰ σοὶ τὸ μολογήσω,
πολλοὶ φίλοι μᾶς ἔπεσαν καὶ τὰκαμαμε χάρτζι.

Διὰ τὴν οἰκοδέσποιναν.

Δὲν πρέπει τὰργυρᾷ κομπιά σ' τὸ πράσινο τὸ ροῦχο,
δὲν πρέπει τὸν ἀφέντη μας νὰ παίξῃ μὲ τὴν κόρη.
Σ' τὰ γόνατα νὰ τὴν κρατῇ σ' τὰ μάτια τὴνκουτάζῃ
—Κόρη μ' δὲν εἶσαι ῥόδινη, κόρη μ' δὲν εἶσαι ἄσπρη.
—Σὰν θέλῃς νάμαι ῥόδινη, σὰν θέλῃς νάμαι ἄσπρη,
σύρε σ' τὴν Ἀντριανούπουλι, σύρε σ' τὴ Σαλονίκη,
κι' ἀγόρασέ μου ζῶπλατο, σερβιῶτικο ζωνάρι
νὰ σεῖῶμαι, νὰ λυγίζωμαι, νὰ φαίνωνται τὰ κάλλη.

Διὰ τοὺς νεογάμους.

Ἄιτὸς βασιτᾶ τὴν πέρδικα πὸ πάνω σ' τὰ φτερά του,
κι' ἡ πέρδικα ἔλαχεν βαργεῖα καὶ ῥάϊσε τὸ φτερό του.

Διαλαλητᾶδες ἔβαζαν ἔ' ὅλα τὰ βιλαέτσια
—ποῖος ἔχ' ἀσῆμι ἄδολο καὶ φλωροκαπνισμένο
νὰ δέσ' ὁ νεῖος τὴ φοῦντά του κι' ἡ κόρη τὰ μαλλιά της.

Διὰ τοὺς νέους.

Ἄν κίνησεν ὁ νεροῦτσικος νὰ πάῃ νὰρραθωνιάση,
οὐδὲ τὸ ροῦχο ἔβανεν, οὐδὲ ζωνάρι ζώνει,
μόν' ἔριξε σ' τὸν κόρφο του ἐννιά χιλιάδες ἄσπρα,
καὶ τρώγοντας καὶ πίνοντας φιλοῦντας τὰ κοράσια
σῶνει ὁ νεῖος τὸν ἔξοδο καὶ τῆς ἐννιά χιλιάδες,
κι' ὁ μαῦρος τὸν ἀπόμεινε κι' αὐτὸν τὸν παζαρεύει.
Κι' ὁ μαῦρός του τῷ ἔλεγε, κι' ὁ μαῦρός του τῷ λέγει :
—Μὴ μὲ πωλεῖς, ἀφέντη μου, καὶ μὴ με παζαρεύεις,
βάλε με μῆναν σ' τὴν τα γί καὶ δυὸ μῆνες σ' τὸ σταυλο,
τότε νὰδῆς τὴν τρίχα μου σὰν ἄγριο περιστέρι.

Διὰ τὰς παρθένους.

Μιὰ γερακίνα πλουμιστῆ ἐννιά κωδούνια σέρνει,
τὰ τριά ἀργυρᾷ, τὰ τριά χρυσᾷ, τὰ τριά μαλαμμα-
[τένια,
τὰ τριά σ' τὴν Πόλι πάηναν, τὰ τριά σ' τὴ Σαλονίκη,
τὰ τριά σ' τὴν Ἀντριανούπουλι γιὰ προξενιά τῆς κόρης.
Ῥωτοῦσαν καὶ ξαναρωτοῦν ποῦ ναῦρουν τέτοια κόρη
ἴψηλὴ λιγνὴ σὰν τὸ θεργί, λιανὴ σὰν τὸ καλάμι,
σ' τὸ δαχτυλίδι νὰ διαβῇ σ' τὴ βέργα νὰ περάσῃ,
καὶ σ' τὸ ζευταροκόνταρο νὰ σταυρωθῇ νὰ κάτση.

Διὰ τὰ μικρὰ παιδία.

Ἐνα μικρὸ μικροῦτσικο, μικρὸ καὶ χαϊδεμένο,
μικρὸ τοῦχεν ἡ μάνα του σ' τὸ δάσκαλο τὸ πᾶνει,
κι' ὁ δάσκαλος τὸ ἔκρουε μὲ τὴ χρυσὴ τὴ βέργα.

—Μικρέ μου, ποῦν' τὰ γράμματα, τρανέ μου, ποῦν' ὁ
[νοῦς σου ;

—Τὰ γράμματα μὲσ' τὸ χαρτί κι' ὁ νοῦς μου πέρα,
[πέρα,

ὁ νοῦς μου πέρα πέρασε σ' αὐταῖς ταῖς μαυρομάταις
ποῦχουν τὰ μάτια σὰν καυκιά, τὰ φρύδια σὰν γαϊτάνι,
τὸ δόλιο τὸ ματόφρυδο σὰν γυριστὴ καμᾶρα.

Διὰ τοὺς ἱερεῖς.

Ἀφέντη μου, σ' τὴν τάβλα σου χρυσαῖς λαμπάδες
[καίουν.

Τὰ μοναστήρια σημάναν καὶ ἡ ἐκκληρογαῖς διαβάζουν
καὶ τὰ γραμματικουδία σου ψάλλουν τὸ κυριαλέησο

Διὰ τὰς ἱερεῖας.

Καλογρηγοπούλα περπατεῖ σ' τὴν ἄκρη τοῦ θαλάσσιου
μαζώνει πέτραις σ' τὴν ποδιά, λιθάρια σ' τὸ μαντήλι,

πετροβολᾷ τῇ θάλασσα τὴν πικροκυματοῦσα.
—Θάλασσα πικροθάλασσα καὶ πικροκυματοῦσα,
θάλασσα, ποῦν' ὁ ἄντρας σου, καὶ ποῦναι τὰ παιδιὰ σου.

Διὰ τοὺς ἐγγραμμάτους.

Γραμματικὸς ἐκάθονταν σ' ἀφεντικὸν σαράϊ,
κι' ἐπίασε καὶ κοντύλιαζεν ἐννιά χρονῶν μελάνη,
καὶ ἡ μελάνη ἔσταξε κι' ἐβάψαν τὰ βουχίτσιμα.
κι' ἡ κόρη ποῦ τὸν ἀγαπᾷ, καὶ ποῦ τὸν καλοπέρνει,
σ' ἐννιά ποτάμια τ'ἀπληγε κι' ἐβάψαν τὰ ποτάμια.

Διὰ τοὺς ἄρχοντας.

Ἀφέντ' ἀφέντ' ὀλάφεντη, πέντε βολαῖς ἀφέντη,
πέντε βολαῖς ἀφέντεφες καὶ πάλ' ἀφέντης εἶσαι.
Πέντε κρατοῦν τὸ μαυρὸ σου καὶ δέκα τὸν σελώνουν,
καὶ δεκοτῶ παρακαλοῦν—ἀφέντη καβαλικά—
Καβαλικεύεις, χαιρέσαι, πεζεύεις καμαρώνεις.
Ὅπου πατεῖ ὁ μαυρὸς σου πηγάδια φανερώνει,
πηγάδια συρτοπήγαδα, αὐλαῖς μακρῶν μείναις.

Ἀποχαιρετισμοί.

Πολλάπαμε καὶ ποῦπαμε, τώρα κι' ἀπὸ σιμά του.
Λύσετ' ἀφέντη, λύσετε τὴν ἀργυρῆ σακούλα,
κι' ἂν ἔχης ἄσπρα, δός μας τα, φλωριά μὴ τα λυπᾶσαι,
κι' ἂν ἔχης κᾶνα χαίρλε, κέρνα τὰ παλληκάρια.

Ὅσαις ὑγεγαῖς τόσαις χαραῖς καὶ φέτο κι' ὄλο ἕνα,
νὰ ζήσης χρόνους ἑκατὸ καὶ πεντακόσια φῶτα,
νὰ ζήσης σὰν τὸν Ἐλυμπο σὰν τᾶγριο περιστέρι.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἄντ' αὐτοῦ ἡ οἰκοδέ-
σποινα δωρεῖται αὐτοῖς ἀπερχομένοις ἀργυρᾶ
τινα κερμάτια. Ταῦτα δὲ συναγόμενα ἀκολου-
θῶς παραδίδονται τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς Ἐκκλη-
σίας, ὅστις εἰς ἀμοιβὴν τοῦ κόπου των προσφέ-
ρει αὐτοῖς τὴν ἐπιούσαν πολυτελεῆ γεῦμα. Τὸ
δὲ ἐσπέρας συγκροτοῦσι χορὸν ἐν τῷ δημοσίῳ
χοροστασίῳ, ἐν ᾧ παρίστανται θεώμενοι ἅπαν-
τες σχεδὸν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἀμφοτέρων
τῶν φύλων. Χορεύοντες δὲ ἄδουσι διάφορα ᾄ-
σματα, ὧν πρωτεύει κατὰ τὴν τάξιν τὸ τοῦ
καπετάν-Σταθᾶ, γνωστοῦ ἐκ τῆς νεωτέρας ἱστο-
ρίας ἀρματωλοκλέπτου τῶν Ἀγράφων ἔχον ὧδε :

Σ' τ' Ἀγραφα κλαίει μὴ παπαδιὰ μικρὴ παπαδοπούλα,
πῆραν οἱ κλέφταις τὸν ὕγιὸ κι' ἄλλον ὕγιὸν δὲν ἔχει.
Γράφουν χαρτιά καὶ προσδοῦν, γράφουν χαρτιά καὶ
[στέλνουν.]

—Σ' ἐσένα καπετάν-Σταθᾶ, σ' ὄλα τὰ παλληκάρια,
μὴ μοῦ χαλάστε τὸν ὕγιὸ τᾶλλον ὕγιὸν δὲν ἔχω.
Τσα πράξια σ' τὸ γραμματικὸ, πῶς οἱ σ' τὸν καπετάνο
κι' ἀπῶνα σημομάχαιρο σ' ὄλα τὰ παλληκάρια.

Ἐκ Θεσσαλονίκης τῆ 10ῃ Μαρτίου 1888.

Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Οὐδὲν περιποιεῖ μείζονα τιμὴν τῇ γυναικί ἢ
ἡ ὑπομονὴ αὐτῆς, καὶ οὐδὲν περιποιεῖ αὐτῇ ἡτ-
τονα τιμὴν ἢ ἡ ὑπομονὴ τοῦ συζύγου τῆς.

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενου φύλλον.]

ΙΖ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΤΩΝ ΑΠΟΙΚΩΝ ΤΟΥΤΩΝ.

Ἐκ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων τοῦ Δημαρ-
χείου τῶν Καρυῶν, ὡς καὶ ἀνωτέρω διέλα-
βον, ἐξάγεται ὅτι οἱ ἐν Κορσικῇ ἐγκαταστα-
θέντες ἄποικοι Ἕλληνες ἦσαν ὄχι μόνον Πελο-
ποννήσιοι Οἰτύλιοι, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν,
οἷον ἐκ Κυθήρων, ἐκ Πάρου, ἐκ Κῶ, ἐκ Σμύρνης
ἐκ Χίου, ἐκ Κρήτης, ἐκ Ψαρῶν, ἐκ Κερκύρας
καὶ ἄλλων εἰσέτι πόλεων. Ἐκ τούτου λοιπὸν
ἔπεται ὅτι καὶ τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς ἀ-
ποικίας ταύτης ὑπῆρξεν ὄχι καθαρῶς Πελο-
ποννησιακόν, ἀλλὰ μικτόν. Οἱ Ἕλληνες οὗτοι,
ὡς πληροποροῦμαι, ἐξηκολούθησαν νὰ ὁμιλῶσι
τὴν ἑλληνικὴν καὶ μόνον αὐτήν, σχεδὸν μέχρι
τοῦ 1830. Ἔως τότε ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἐγνώ-
ριζον τὴν ἰταλικήν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως
ταύτης μέχρι σήμερον τὰ πράγματα ἠλλάξαν
ὀλοτελεῶς. Τὴν σήμερον ὅλοι οἱ Ἕλληνες ὁμι-
λοῦσι τὴν ἰταλικήν ὡς Κορσικανοὶ αὐτόχθονες,
τὴν δὲ ἑλληνικὴν μόνον οἱ γέροντες τὴν ὁμι-
λοῦσιν.

Συνήθως, ἐν ταῖς κοιναῖς τοῦ βίου περιστά-
σεσι, τὸ μεγαλείτερον στοιχεῖον ἀπορροφᾷ τὸ
μικρότερον, τὸ δὲ ἔργον τοῦτο ἔτι περισσότερον
ἐπιταχύνεται, ἐφ' ὅσον τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶ-
ναι ὁμογενῆ. Καθαρῶς ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι,
λόγου χάριν, μεταβαίνουν εἰς Γαλλίαν καὶ
ἐγκαθίστανται ἐκεῖ. Αἱ τοιαῦται οἰκογένειαι
μετὰ δύο ἢ τὸ πολὺ τρεῖς γενεὰς ὀλοτελεῶς
ἐγκαλλίζονται. Καὶ τὰνάπαλιν, οἰκογένειαι τῆς
δυτικῆς Εὐρώπης, ἐγκατασταθεῖσαι ἐν Ἑλλάδι,
μετὰ τινὰς γενεὰς μόνον τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας
καταγωγῆς των διετήρησαν, καὶ τοῦτο ἰκανῶς
ἐξελληνισμένον. Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι γενικὸς καὶ
μόνον ἐξαιρέσεις δέχεται. Τοιαύτη τις ἐξαιρέσις
συνέβη καὶ διὰ τὴν ἑλληνικὴν ταύτην ἀποι-
κίαν, ἧτις μετὰ 211 ἐτῶν ὑπαρξῆν ἐν τῷ μέσῳ
τοῦ μεγάλου τούτου Κορσικανικοῦ στοιχείου,
ἔτι καὶ σήμερον παρέχει σημεῖα τινὰ ζωῆς κα-
θαρῶς ἑλληνικῆς. Τοῦ φαινομένου τούτου ἐξή-
γησιν θὰ προσπαθῶ νὰ δώσω ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

Ἡ ταυτότης τῆς θρησκείας, τῆς γλώσσης
καὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων ἀποτελοῦσι ἐν τοῖς
ἔθνεσι τὸν σύνδεσμον τῆς ἐνότητος. Οἱ δὲ λαοὶ
οἵτινες συνδέονται διὰ τῶν τριῶν τούτων δε-
σμῶν καλοῦνται ὁμογενεῖς.

Ἡ γλῶσσα εἶναι καὶ λέγεται ζῶσα, ὅταν
μεταδίδεται ἀπὸ τὴν μητέρα εἰς τὸ τέκνον, θη-